

Razlike med spoloma v informacijskem vedenju: iskanje informacij v splošni knjižnici¹

Gender differences in information behaviour: information seeking in public libraries

Dejan Kalabič, Vlasta Zabukovec

Oddano: 18. 3. 2016 – Sprejeto: 26. 10. 2016

1.01 Izvirni znanstveni članek

1.01 *Original scientific paper*

UDK 027.62-052

Izvleček

Namen: Informacijsko vedenje zajema človekovo aktivno in pasivno prejemanje informacij, na katero vpliva vrsta dejavnikov. Namen tega prispevka je predstaviti razlike med spoloma v informacijskem vedenju.

Metodologija: V raziskavo je bilo vključenih 112 uporabnikov splošne knjižnice, 56 moških in 56 žensk. Uporabljena je bila metoda spletnega anketiranja, rezultati pa so bili analizirani s pomočjo deskriptivne in inferenčne statistike.

Rezultati: Ugotovljeno je bilo, da moški pogosteje pripravijo načrt iskanja informacij in dlje časa vztrajajo pri določenem informacijskem viru, medtem ko ženske pri iskanju pogosteje iščejo v sodelovanju in se bolj zanesejo na pomoč knjižničarja. Moški pri začetku iskanja informacij občutijo tudi višjo stopnjo zadovoljstva in se v procesu ocenjujejo za boljše iskalce informacij; tako moški kot ženske pa začnejo informacije iskati po spletu.

Omejitve raziskave: Raziskavo bi bilo treba še razširiti in vključiti uporabnike različnih starostnih skupin.

Izvirnost/uporabnost raziskave: Razprava je usmerjena v iskanje priložnosti za splošne knjižnice v smislu pridobivanja novih uporabnikov in personalizacije storitev.

Ključne besede: *informacijsko vedenje, uporabniki, razlike med spoloma*

¹ Članek je nastal na osnovi diplomske naloge z naslovom *Razlike med spoloma v informacijskem vedenju* pod mentorstvom prof. dr. Vlaste Zabukovec.

Abstract

Purpose: Information behaviour is based on people's active and passive reception of information. The purpose of this article is to explore gender differences as one of the variables affecting information seeking behaviour.

Methodology/approach: The research included 112 users out of which 56 were male and 56 female. Data were collected by an online questionnaire and the results of the survey were analysed with the use of descriptive and inferential statistics.

Results: The results showed that men, compared to women, are more likely to prepare a plan for information seeking, as well as to spend more time on a specific information source. Additionally, men also experience a higher level of satisfaction at the beginning of the information seeking, and consider themselves as better information searchers in comparison to women. On the contrary, women tend to search for information in a group and use the help of a librarian more often than their male counterparts. However, both genders start their information seeking by using web information sources.

Research limitations: This research should be extended to include a greater number of users of different age groups.

Originality/practical implications: Libraries could utilize these findings on gender's relation to information behaviour to obtain new users and to deliver personalised information services.

Keywords: *information-seeking behaviour, library users, gender differences*

1 Uvod

Informacijsko vedenje je področje, ki je pri raziskovanju uporabe informacijskih virov v knjižnicah ključno. Prve raziskave so nastale v obdobju po drugi svetovni vojni in so bile usmerjene predvsem v uporabnikovo interakcijo z različnimi informacijskimi sistemi in podatki, ki jih pri tem pridobi, šele v osemdesetih pa se je to raziskovanje obrnilo v smer samega uporabnika. Wilson (1999) omenja, da je šlo za interdisciplinarno povezavo vseh tistih področij, ki so se pri raziskovanju informacijskega vedenja bolj usmerjala v vedenje uporabnikov kot v delovanje samega informacijskega sistema. Na osnovi teh raziskav je dopolnil svoj model informacijskega vedenja, v katerega je kot spremenljivke dodal značilnosti uporabnika. Ena izmed teh je tudi spol.

Raziskave nam omogočajo boljše razumevanje informacijskega vedenja v povezavi z značilnostmi uporabnikov. Promocija in trženje knjižničnih storitev sta dve izmed pglavitnih dejavnosti splošnih knjižnic. Tako knjižnice približajo in predstavljajo svojo dejavnost širši javnosti, predvsem potencialnim novim uporabnikom. Kot taka je promocija tudi pomemben del strategij razvoja slovenskih splošnih knjižnic za prihodnje delo. V dokumentu *Strategija razvoja splošnih knjižnic Slovenije 2013–2020* (Slovenske splošne knjižnice za prihodnost, 2012)

je navedeno, da je povečanje uporabe različnih knjižničnih storitev eden izmed glavnih strateških ciljev. Čeprav splošne knjižnice že dolgo niso več le izposojevališča knjig, v javnosti še vedno niso prepoznane po raznovrstnosti svoje ponudbe in njihove storitve ostajajo neizkoriščene. Da bi se temu kar najbolj izognile, morajo knjižnice oblikovati svoje poslanstvo v skladu s svetovanjem, usmerjanjem in prebujanjem potencialov uporabnikov in hkrati zadovoljevati njihove dejanske, ugotovljene in preverjene potrebe. V razvoj storitev je treba z učinkovito promocijo vključiti same uporabnike. Potencialnim uporabnikom, ki želene informacije še zmeraj raje pridobivajo s pomočjo nakupa knjig, prosto dostopnih virov na internetu ali pa zaradi pomanjkanja časa uporabljajo knjižnične storitve preko drugih, bi knjižnice lahko prišle nasproti s ponudbo nadstandardnih personaliziranih storitev, katerih stroške bi pokrili uporabniki sami (Slovenske splošne knjižnice za prihodnost, 2012). Predlagani so tudi trije ukrepi za doseg učinkovitejšega približevanja storitev potencialnim uporabnikom – učinkovita ciljna promocija storitev, vključevanje uporabnikov in drugih deležnikov knjižnic v načrtovanje in razvoj storitev ter oblikovanje ponudbe nadstandardnih storitev kot nadgradnje javne službe.

Poznavanje razlik med spoloma lahko pomaga knjižnicam, da prilagodijo načrtovanje in promocijo dejavnosti in storitev na način, da čim boljše zadovoljijo uporabniške informacijske potrebe in pritegnejo čim večje število potencialnih uporabnikov. Te predloge natančneje obravnavamo v razpravi in tudi v zaključku.

2 Wilsonov model informacijskega vedenja

Zametki raziskovanja informacijskega vedenja so prisotni že v začetkih raziskav uporabe knjižnice in njenih virov, Wilson (1999) pa navaja, da se je sodobno raziskovanje informacijskega vedenja pričelo po drugi svetovni vojni, okoli leta 1948, ko je bilo objavljenih veliko novih in zaradi vojnih razmer še neobjavljenih raziskav. K temu je prispevala tudi konferenca Royal Society v Londonu, na kateri so med prvimi raziskovali, kako uporabniki ravnaajo z informacijami v raziskovalnem procesu. Sprva je bil poudarek na preučevanju uporabe dokumentov s področja naravoslovja in medicine, kasneje, po nastanku računalnikov in informacijskih sistemov, pa so se raziskave usmerile v uporabo informacijskih virov. Šele v osemdesetih letih prejšnjega stoletja se je pozornost preusmerila od informacij k posamezniku in njegovemu vedenju ob iskanju informacij. Na tej osnovi so bili oblikovani različni modeli informacijskega vedenja (Vilar, 2005).

Wilson (1999) opozarja, da moramo biti pozorni pri uporabi terminov, kot so *informacijsko vedenje*, *vedenje pri iskanju informacij*, *vedenje pri poizvedovanju* in

vedenje pri uporabi informacij. Informacijsko vedenje je najširši pojem in vključuje vse druge procese, ki so bolj fokusirani (Vilar, 2005).

Informacijsko vedenje zajema človekovo vedenje ob iskanju informacij v celoti. K temu spadata tako aktivno kot pasivno prejemanje informacij, torej tako osebna komunikacija kot pasivna recepcija informacij, na primer pri gledanju televizijskih oglasov.

Vedenje pri iskanju informacij je namensko iskanje informacij, ki zajema sosledje aktivnosti, s katerimi posameznik želi zadovoljiti svojo informacijsko potrebo. Pri tem lahko posameznik uporablja različne vrste informacijskih virov.

Vedenje pri poizvedovanju je del celotnega iskanja informacij. Označuje iskalčevo interakcijo z določenim informacijskim sistemom – lahko tako na ravni človek–računalnik (npr. klik z miško) kot tudi na miselni ravni (npr. ustrezna raba Boolevskih operatorjev pri iskanju).

Vedenje pri uporabi informacij označuje aktivnosti vgrajevanja novoodkritih informacij v prejšnje znanje. Te so lahko fizične (npr. označevanje pomembnejših delov besedila z barvami) ali pa miselne (npr. primerjanje novih informacij z že poznanimi) (Vilar, 2005).

Na informacijsko vedenje vpliva veliko število spremenljivk, tako sprejemanje družbene vloge, identiteta kot tudi osebnostne značilnosti. Raziskave so potrdile, da je tudi spol kot spremenljivka posameznika pomembno povezan z informacijskim vedenjem (Steinerová in Šušol, 2007).

2.1 Razlika med spoloma v informacijskem vedenju

Na temo razlik med spoloma v informacijskem vedenju je bilo opravljenih kar nekaj raziskav.

Wilson (1981) je bil med prvimi, ki je omenil demografske spremenljivke in njihovo vlogo v informacijskem vedenju. Njegov model vedenja pri iskanju informacij izhaja iz dejstva, da sodi informacijska potreba med sekundarne človekove potrebe, ki izhajajo iz primarnih (fiziološke, kognitivne in čustvene). Pomemben je kontekst, ki vpliva nanje, to pa je lahko oseba sama, vloga, v kateri nastopa, ali pa okolje. Pri zadovoljevanju teh potreb bo uporabnik naletel na različne ovire, ki nastopajo v obliki izobraževalnih, socialnih, okoljskih in ekonomskih dejavnikov. Že tu se implicitno kaže pomembnost spola pri iskanju informacij.

Njegov dopolnjeni interdisciplinarni model, ki je nastal petnajst let po prvem, vključuje tudi spoznanja drugih področij – psihologije, tržnih raziskav, odločanja, komunikologije ipd. Ovire, ki jih je Wilson vključil že v svoj prvotni model, se v interdisciplinarnem modelu preoblikujejo v *spremenljivke* – dejavnike, ki lahko odkrivanje informacij spodbujajo ali pa zavirajo. To so lahko psihološke spremenljivke, demografske spremenljivke (kamor spada tudi spol), spremenljivke vloge posameznika in/ali medosebne spremenljivke, okoljske spremenljivke in značilnosti vira. Poudarjena sta oba tipa informacijskega vedenja – pasivni in aktivni, ter tudi to, da sta informacijsko procesiranje in raba nujna, saj lahko po odkritju informacije povzročita novo iskanje ali pa se proces na tej točki zaključi. Dodal je tudi tri pomembne teoretične ideje: ideja teorije stresa in spoprijemanja z njim, ki ponudi razlago, zakaj nekatere potrebe spodbudijo iskanje informacij, druge pa ne; teorija tveganja in nagrajevanja, ki razloži, zakaj posamezniki določene informacijske vire uporabljajo pogostejše kot druge; in teorija socialnega učenja, ki uteleša koncept samoučinkovitosti oziroma uspešnosti izvedbe vedenja, ki je nujno za produciranje želenih rezultatov (Wilson, 1997). Obstaja še nekaj drugih modelov, ki obravnavajo informacijsko vedenje, a ne omenjajo spola, zato so v tej raziskavi izpuščeni. To so: teorija ustvarjanja smisla Brende Dervin (Dervin, 1983; 1992), Ellisov vedenjski model strategij pri iskanju informacij (Ellis, 1989; Ellis, Cox in Hall, 1993) in Kuhlthauin stopenjski model vedenja pri poizvedovanju (Kuhlthau, 1991).

V nadaljevanju bo predstavljenih nekaj raziskav, ki potrjujejo Wilsonova spoznanja.

Dubi in Rutsch (1998 cv: Maghferat in Stock, 2010) sta ugotovili, da je pri ženskah v procesu iskanja informacij opaziti pomanjkanje samozavesti; informacije iščejo precej manj gotovo kot moški in se tudi ocenjujejo kot slabše iskalke. Prav tako sta opazna strah pred tehnologijo (predvsem novo) in večje zanašanje na pomoč informacijskih strokovnjakov. Ženske iskalnike pogostejše opisujejo tudi kot prezapletene za uporabo. Moški iščejo veliko bolj samozavestno, selektivno in celovito. Višjo stopnjo samozavesti pri moških so pri raziskovanju iskanja turističnih informacij o krajih na Kitajskem odkrili tudi Xie, Bao in Morais (2006).

Ženske informacije pregledujejo bolj natančno, obsežno in poglobljeno kot moški ter pri iskanju informacij uporabljajo manj logičnih operatorjev (in, ali, in ne) (Maghferat in Stock, 2010). Lorigo idr. (2006) so prišli do nasprotno ugotovitve, saj naj bi se ženske pri določenem spletnem dokumentu zadržale manj časa. Pri iskanju informacij uporabijo več virov, tako tiskanih kot spletnih, medtem ko moški v splošnem pokažejo manj zanimanja in motivacije za iskanje informacij (Laroche idr., 2000) in veliko informacij najdejo tudi po naključju (Maghferat in Stock, 2010). Moški iščejo z več enobesednimi poizvedbami kot ženske (Maghferat

in Stock, 2010). S tem se strinjajo tudi Lorigo idr. (2006), ki so ugotovili, da so ženske po spletu iskale z občutno več besedami kot moški.

Moški najpogosteje pričnejo iskati po spletu, pri čemer dajejo velik poudarek brezplačnim spletnim virom in znanstvenim podatkovnim bazam, tudi kadar to ni potrebno (Magherat in Stock, 2010). Pomembna se jim zdita hiter dostop do elektronskih virov in nižja cena določenih revij. Iskanja informacij se najraje lotijo individualno, pri sami strukturi pridobljenih informacij pa težijo k hierarhični, logični in linearni strukturi. Med elektronskimi in tiskanimi viri ne opazijo znatnih razlik. To sta v obsežni raziskavi, izvedeni na Slovaškem, potrdila Steinerová in Šušol (2007). Ugotovila sta tudi, da ženske informacije najraje iščejo v sodelovanju, pogosteje uporabljajo plačljive vire (običajno z dostopom, plačanim preko ustanov) in potrebujejo kontekst, da informacijo v celoti razumejo. Strinjala sta se tudi z dognanjem Schmidta in Stocka (2009), da ženske cenijo možnost prilagajanja informacij in pri iskanju večkrat uporabljajo čustveno obarvane ključne besede. Jansen in Solomon (2010) sta prav tako prišla do podobnih ugotovitev kot Schmidt in Stock, ko sta raziskovala vlogo spola pri osredotočenosti na ključne besede.

2.2 Informacijsko vedenje mlajših uporabnikov

Glede na to, da je večina sodelujočih v naši raziskavi mlajša od 40 let, je treba omeniti tudi specifičnost informacijskega vedenja mlajših uporabnikov. Shenton (2007) določi tri temeljne težave, ki jih opazijo knjižničarji pri iskanju informacij mlajših uporabnikov. To so ocenjevanje kvalitete in ustreznosti pridobljenih informacij, ocenjevanje njihove relevantnosti ter ocenjevanje verodostojnosti vira, od koder informacija izhaja.

Agostova (2011) navaja dognanja številnih raziskav glede informacijskega vedenja mlajših uporabnikov knjižnic. Najpogosteje iščejo informacije o vrstnikih, družini in drugih odnosih, popularni kulturi, čustvenih potrebah, zdravju in varnosti, spolnosti, potrošniških potrebah, študiju in šoli v splošnem, priložnostnih dejavnostih ter karieri.

Pri pridobivanju teh informacij pogosto naletijo na težave, predvsem zaradi pomanjkanja znanja, pomanjkanja konteksta in ozadja informacije, negativne percepcije knjižnic in knjižničarjev, izogibanja informacijam, socialne anksioznosti, težav dostopa in informacijske preobremenjenosti. Usmerjeni so predvsem v digitalne informacije, s katerimi pogosto zadovoljijo številne potrebe, kot so potrebe po socialni interakciji in komunikaciji, vzpostavljanju odnosov, čustveni podpori, raziskovanju lastne identitete, grajenju pozitivne samopodobe in akademski ter

intelektualni podpori. Agostova (2011) opozarja tudi na presenetljivo dognanje, ki je skupno številnim raziskavam, da kljub premiku k digitalnim informacijam še vedno obstaja velika stopnja mlajših uporabnikov, ki niso vešči uporabe te tehnologije.

2.3 Raziskovalni problem

Informacijsko vedenje smo raziskovali predvsem z vidika priprave strategije iskanja informacij, uporabe informacijskih virov, pojmovanja zanesljivosti in samo-ocenjevanja v postopku iskanja. Zaradi preglednosti je bil proces razdeljen na tri vsebinsko-časovne etape: razlike med spoloma pri pripravi na iskanje informacij (čas pred začetkom dejanskega iskanja), razlike v vedenju med samim iskanjem informacij (čas dejanskega iskanja) in razlike v evalvacijskih postopkih (čas po končanem iskanju informacij). Na tej osnovi so postavljena naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Ali obstajajo razlike med moškimi in ženskami pri pripravi na iskanje in poizvedovanje informacij?
2. Ali obstaja razlika med moškimi in ženskami v času iskanja in poizvedovanja informacij?
3. Ali obstaja razlika med moškimi in ženskami glede evalvacije procesa iskanja in poizvedovanja informacij?

3 Raziskovalna metoda

Uporabljena je bila anketna metoda zbiranja podatkov.

3.1 Pripomočki

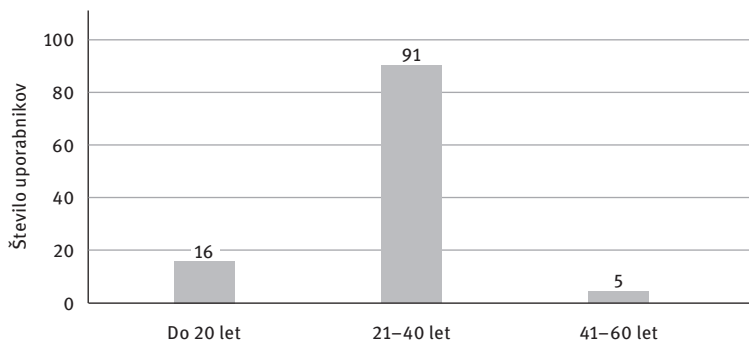
Uporabljena je bila spletna anketa (*EnKlikAnkete – 1KA*) (Priloga 1).

Vprašalnik vsebuje štirinajst zaprtih vprašanj, ki se nanašajo na zgoraj opisana raziskovalna vprašanja. Poleg teh vprašanj so bili vključeni tudi demografski podatki uporabnikov: spol, starostna skupina in dokončana stopnja izobrazbe uporabnikov. Vključeno pa je bilo tudi podvprašanje o izbrani študijski smeri, ki se je prikazalo tistim, ki so pogoju ustrezali. Vprašalnik navajamo v Prilogi 1.

Anketo so lahko v celoti izpolnili le tisti anketiranci, ki so na uvodno vprašanje o uporabi splošnih knjižnic odgovorili pritrdilno.

3.2 Vzorec

Vzorec je bil priložnosten. Na anketo je odgovorilo 153 oseb, od katerih jih je 112 odgovorilo na vsa vprašanja. Delno izpolnjene ankete so bile izločene. Polovica oseb je bila moških, polovica žensk, sicer tudi uporabnikov splošnih knjižnic. Med njimi je bilo največ oseb v starostni skupini 21–40 let, najmanj pa oseb v starostni skupini 41–60 let (Slika 1).

Slika 1: Starostne skupine uporabnikov

Največ uporabnikov je končalo poklicno ali štiriletno srednjo šolo (83), dvajset jih je zaključilo univerzitetni študij, osem osnovno šolo in samo ena oseba je zaključila specializacijo ali magisterij znanosti. Enaindvajset uporabnikov je odgovorilo še na dodatno vprašanje, ki je pokazalo, da deset uporabnikov prihaja s področja naravoslovja, znanosti ali medicine, sedem s področja družboslovja in štirje s tehničnih študijev.

Ker smo pričakovali, da bodo anketo izpolnjevali uporabniki, mlajši od 18 let, je anketa vključevala tudi soglasje staršev za sodelovanje pri anketiranju in seveda opomnik, da gre za prostovoljno anketo.

3.3 Postopek zbiranja podatkov in analize

Anketa je bila razširjena s pomočjo elektronske pošte in družbenih omrežij (Facebooka in Instagrama). Dostopna je bila deset dni, po prvih sedmih dneh so bili uporabniki prijazno opomnjeni na izpolnjevanje ankete. Proces zbiranja podatkov je potekal od 13. do 23. julija 2015.

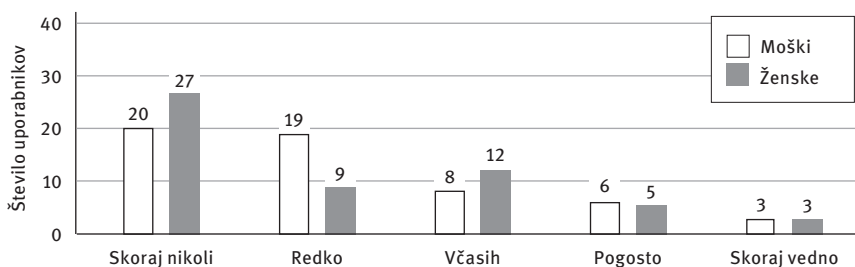
Pridobljeni podatki so analizirani s pomočjo deskriptivne in inferenčne statistike.

4 Rezultati

Rezultati bodo predstavljeni po naslednjih vsebinskih sklopih: začetek iskanja informacij, iskanje informacij in evalvacija iskanja informacij. Rezultati izračunanih t-testov niso pokazali značilnih razlik, razen pri vprašanjih, kjer je to posebej omenjeno.

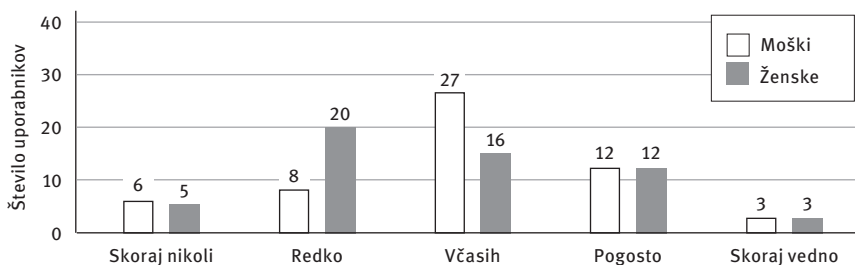
4.1 Začetek iskanja informacij

Rezultati so pokazali, da si tako moški kot ženske najpogosteje ne pripravijo načrta pred iskanjem informacij; pri moških se je pokazalo, da iskanje informacij pogosteje načrtujejo (aritmetična sredina moških $\bar{x} = 2,2$, aritmetična sredina žensk $\bar{x} = 2,1$, pri čemer vrednost 1 označuje »skoraj nikoli«, vrednost 5 pa »skoraj vedno«), čeprav razlika ni velika (Slika 2). Variabilnost odgovorov moških in žensk je srednja (KV = 57 %), kar pomeni, da v odgovarjanju niso bili enotni; prevladovalo je več različnih odgovorov.

Slika 2: Priprava načrta pred začetkom iskanja informacij

Ob začetku iskanja informacij moški včasih občutijo zadovoljstvo, medtem ko ga ženske redko (Slika 3).

Slika 3: Občutek zadovoljstva ob začetku iskanja informacij

4.2 Iskanje informacij

Uporabniki so ocenjevali pogostost začetka iskanja informacij po spletu, v knjižničnem katalogu in v referenčnem gradivu (slovarjih, enciklopedijah).

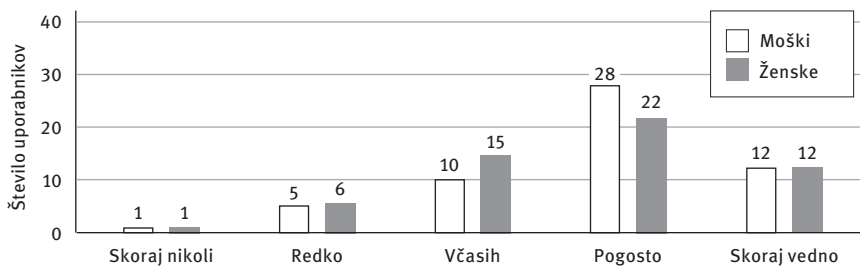
Pokazalo se je, da tako moški kot ženske skoraj vedno pričnejo iskati informacije po spletu. Knjižnični katalog kot prvi vir informacij moški izbirajo redkeje, ženske pa pogosteje. Skupina moških je odgovarjala bolj homogeno ($SD = 0,9$), pri skupini žensk pa najdemo večjo heterogenost odgovorov ($SD = 1,2$); njihovi odgovori so zastopani pri vseh kategorijah, kot je razvidno s slike. Aritmetična sredina moških je $\bar{x} = 2,2$, žensk pa $\bar{x} = 3,5$. Uporabniki referenčno gradivo kot prvi vir izberejo različno pogosto; ženske relativno redno (»pogosto« in »skoraj vedno«), medtem ko se odgovori moških bolj nagibajo k odgovorom »redko« oziroma »skoraj nikoli«. To potrjuje tudi aritmetična sredina ($\bar{x} = 2,3$) in standardna deviacija ($SD = 0,9$) moških ter aritmetična sredina ($\bar{x} = 2,7$) in standardna deviacija ($SD = 1,1$) žensk (Preglednica 1).

Preglednica 1: Pogostost začetka iskanja v različnih virih

	Skoraj nikoli		Redko		Včasih		Pogosto		Skoraj vedno	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Začetek iskanja po spletu	0	0	1	0	2	1	12	18	41	37
Začetek iskanja v knjižničnem katalogu	12	7	30	9	7	17	7	20	0	3
Začetek iskanja v referenčnem gradivu	9	9	22	18	22	16	3	9	0	4

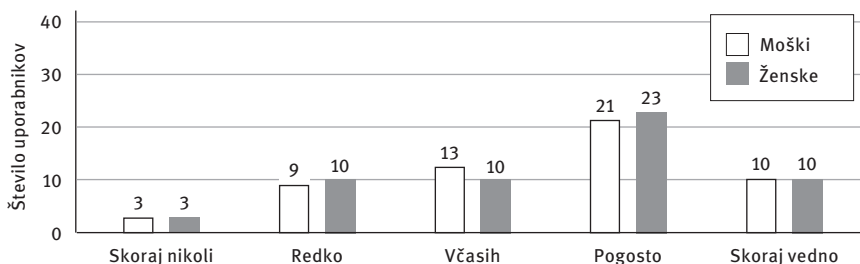
Pri vprašanju o uporabi knjižnice pri iskanju informacij se je izkazalo, da tako moški kot ženske včasih obiščejo več kot eno knjižnico. Medtem ko so moški odgovarjali dokaj podobno ($SD = 0,8$) z aritmetično sredino $\bar{x} = 2,7$, pa so ženske odgovarjale v smeri večje različnosti ($SD = 1,1$) z aritmetično sredino $\bar{x} = 3$. Moški so najpogosteje odgovorili z »včasih«, najmanjkrat pa s »skoraj nikoli«. Tudi ženske so najpogosteje odgovarjale z »včasih«, najredkeje pa s »skoraj vedno«.

Za iskanje informacij so oboji pogosto pripravljeni porabiti toliko časa, kot je potrebno, tudi več ur (Slika 4). Standardna deviacija pokaže, da so moški ($SD = 0,9$) v odgovorih bolj homogeni in pogosto iščejo informacije tudi po več ur. Pri ženskah ($SD = 1,2$) so odgovori različni, nekatere porabijo več časa, druge tudi manj. Aritmetična sredina moških je znašala $\bar{x} = 3,8$, aritmetična sredina žensk pa $\bar{x} = 3,7$.

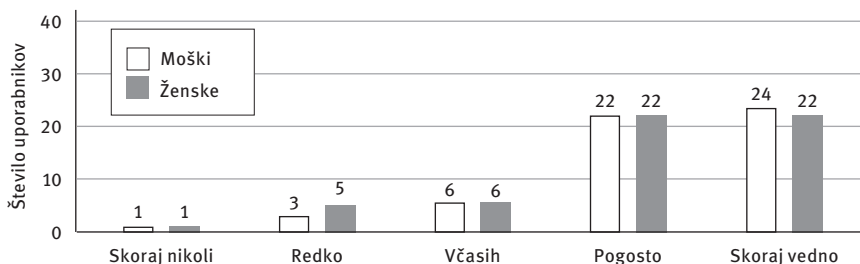

Slika 4: Pogostost večurnega iskanja informacij

Pri iskanju ustreznih elektronskih virov se moški in ženske vedejo podobno; oboji so pogosto pripravljeni za sam proces porabiti več ur in pregledati tudi več strani zadetkov (Sliki 5 in 6).

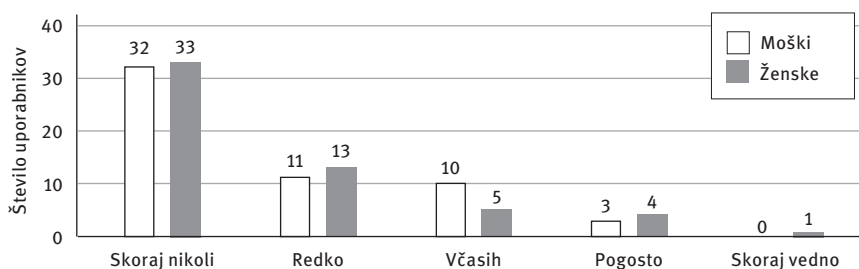

Slika 5: Pogostost eno- ali večurnega iskanja ustreznega elektronskega vira

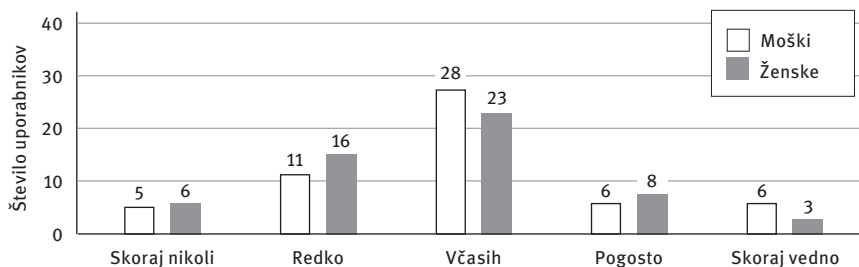
Slika 6: Pogostost pregledovanja več kot zgolj prve strani zadetkov pri iskanju ustreznega elektronskega vira

Glede plačljivosti informacijskih virov, tako tiskanih kot elektronskih, se je izkazalo, da niso ne moški ne ženske skoraj nikoli pripravljeni plačati za relevantno informacijo, oziroma to storijo redko. Moški so najpogosteje odgovarjali s »skoraj nikoli«, najredkeje pa so izbrali odgovor »skoraj vedno«. Enako so odgovarjale ženske (Slika 7).

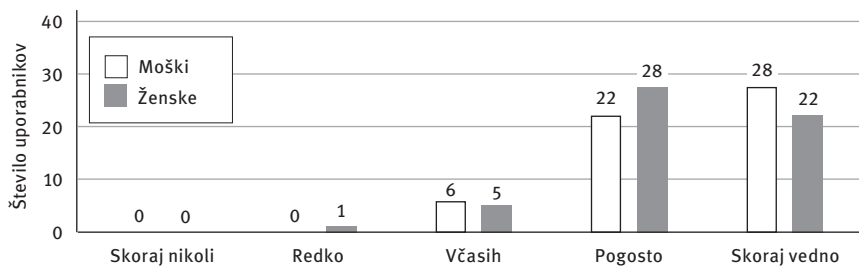
Slika 7: Pogostost iskanja relevantne informacije v plačljivih virih

Tako moškim kot ženskam se zdi slikovni prikaz najdenih informacij včasih pomembnejši od besedilnega. Moški so najpogosteje odgovarjali z »včasih«, najredkeje pa s »skoraj nikoli«. Ženske so najpogosteje odgovarjale z »včasih«, najredkeje pa s »skoraj vedno« (Slika 8).

Slika 8: Prednost slikovnega prikaza informacij pred besedilnim

Vprašanje o zaupanju preverjenim virom je pokazalo, da tako moški kot ženske bolj zaupajo preverjenim virom kot nepreverjenim in da se jim zdi točnost informacije pomembna lastnost informacijskega vira (Slika 9).

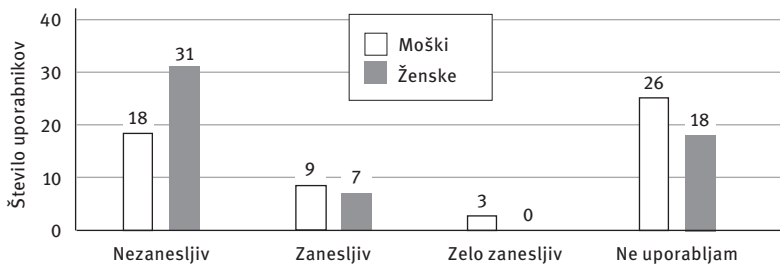

Slika 9: Zaupanje preverjenim virom

Uporabniki so morali oceniti tudi zanesljivost različnih spletnih virov pri pridobivanju informacij. Navedeni so bili naslednji spletni viri: družbena omrežja

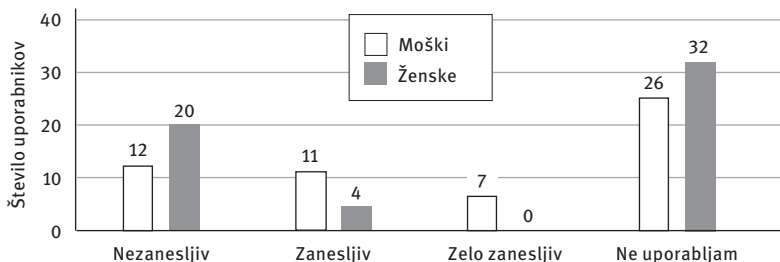
Facebook, Instagram, LinkedIn, Pinterest, Tumblr in Twitter, spletna enciklopedija Wikipedia ter spletne strani revij. Moški pogosteje kot ženske uporabljajo Facebook, Tumblr, Twitter in spletne strani revij, medtem ko ženske pogosteje kot moški uporabljajo Instagram, LinkedIn ter Pinterest. Oboji zelo pogosto uporabljajo spletno enciklopedijo Wikipedijo. V nadaljevanju so podrobneje predstavljeni rezultati pri virih, kjer so se pojavile statistične razlike.

Instagram je družbeno omrežje, namenjeno predvsem uporabnikom pametnih telefonov. Omogoča deljenje fotografij in kratkih videoposnetkov. Instagram pogosteje uporabljajo ženske, oboji pa so ga najpogosteje ocenili kot nezanesljivega, čeprav so opazne razlike (Slika 10). Izračun t-testa nam pokaže, da ženske Instagram pogosteje ocenjujejo za nezanesljivega kot moški ($p = 0,03$). Aritmetična sredina ocen moških je $\bar{x} = 1,5$, SD moških pa 1. Aritmetična sredina ocen žensk je $\bar{x} = 1,2$, SD žensk pa 0,5, kar nakazuje na večjo homogenost odgovorov žensk.

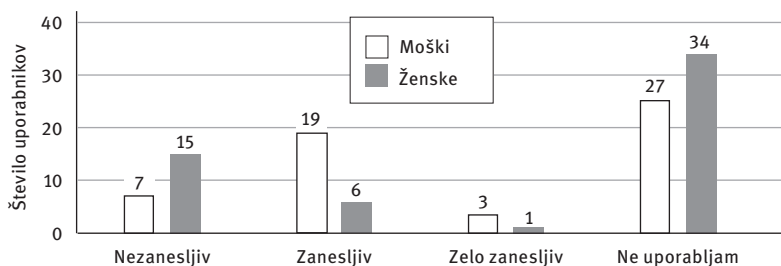
Slika 10: Ocenjevanje zanesljivosti Instagrama

Tumblr je družbeno omrežje, namenjeno predvsem ustvarjanju blogov. Pogosteje ga uporabljajo moški, največkrat pa je bil ocenjen kot nezanesljiv informacijski vir (Slika 11). Statistična značilnost t-testa potrdi dejstvo, da Tumblrju bolj zaupajo moški kot ženske. Aritmetična sredina ocen moških je $\bar{x} = 1,8$; aritmetična sredina ocen žensk je $\bar{x} = 1,2$. Ženske so odgovarjale bolj homogeno (SD žensk je 0,4, SD moških je 0,8).

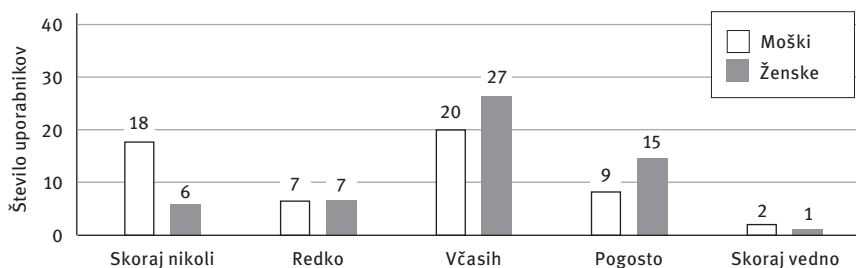
Slika 11: Ocenjevanje zanesljivosti Tumblrja

Twitter je družbeno omrežje, namenjeno predvsem deljenju kratkih besedilnih sporočil, a kljub temu dovoljuje tudi uporabo fotografij in videoposnetkov. Moški ga uporabljajo pogosteje in ga tudi ocenjujejo za zanesljiv informacijski vir, medtem ko so ga ženske največkrat ocenile za nezanesljivega (Slika 12). Razliko potrjuje tudi rezultat t-testa ($p = 0,004$). Aritmetična sredina moških je $\bar{x} = 1,9$, žensk pa $\bar{x} = 1,4$, pri obojih s $SD = 0,6$.

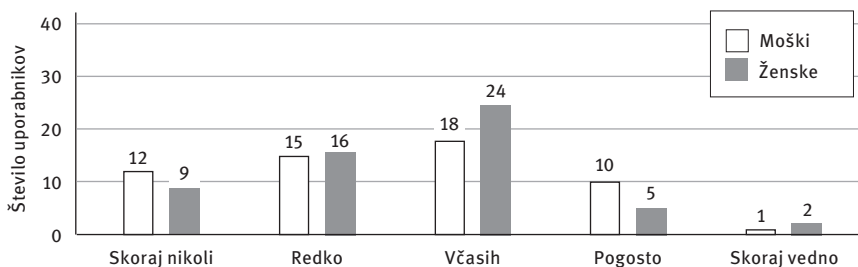
Slika 12: Ocenjevanje zanesljivosti Twitterja

Pri iskanju informacij se ženske pogosteje zanesejo na pomoč knjižničarja kot moški, kar je potrjeno tudi z izračunanim t-testom ($p = 0,01$). Izračunani standardni deviaciji moških ($SD = 1,2$) in žensk ($SD = 0,9$) potrdita tudi, da so si bile ženske bolj enotne v tem, da se pri iskanju pogosto zanesejo na pomoč. Moški so tudi veliko pogosteje kot ženske odgovorili, da za pomoč ne prosijo skoraj nikoli (Slika 13).

Slika 13: Pomoč knjižničarja pri iskanju informacij

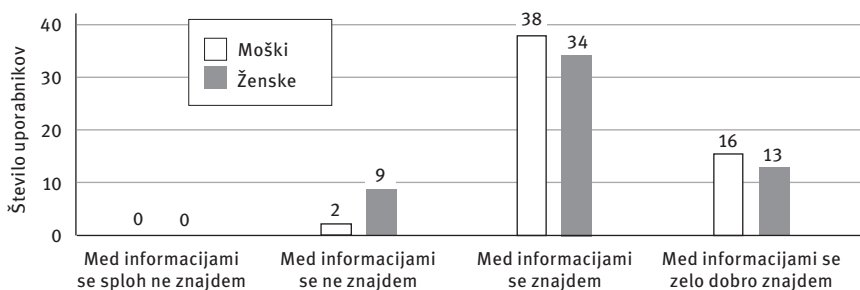
Izkazalo se je tudi, da ni velike razlike v medsebojnem sodelovanju pri iskanju informacij, čeprav je opazno, da se k njemu pogosteje nagibajo ženske (Slika 14).

Slika 14: Sodelovalno iskanje informacij

4.3 Evalvacija iskanja informacij

Pri vprašanju o evalvaciji se je izkazalo, da so tako moški kot ženske največkrat ocenili, da se med informacijami znajdejo (Slika 15). Odgovor »med informacijami se znajdem« je izbralo največ moških in žensk, ki imajo končano poklicno ali štiriletno srednjo šolo.

Slika 15: Samoocenjevanje v procesu iskanja informacij

5 Razprava

Glede priprave na iskanje in poizvedovanje informacij se kaže, da moški pogosteje pripravijo načrt pred začetkom iskanja informacij, čeprav ta razlika v primerjavi z ženskami ni statistično pomembna. Tudi Steinerová in Šušol (2007) trdita, da so moški bolj strateški tipi iskalcev informacij v primerjavi z ženskami. Sklepamo torej lahko, da moški raje porabijo več časa za samo pripravo kot za dejansko iskanje in so pri samem procesu iskanja morda tudi učinkovitejši, saj iščejo z že vnaprej premišljeno strategijo. Potrdili smo tudi variabilnost odgovorov, ki jo verjetno lahko pripišemo heterogenosti vzorca, saj razen spola ni bila kontrolirana nobena druga demografska spremenljivka.

Ugotovili smo tudi razlike med moškimi in ženskami glede iskanja in poizvedovanja informacij. Moški redko pričnejo iskati informacije v knjižničnem katalogu, ženske pa v referenčnem gradivu. Odgovori nam med drugim pokažejo, da ženske veliko pogosteje pričnejo iskati informacije v knjižničnem katalogu kot moški. Odgovarjale so precej bolj heterogeno, izbirale več različnih možnosti kot moški. Do enakih spoznanj glede uporabe knjižničnega kataloga sta prišla tudi Steinerová in Šušol (2007). Oboji največkrat pričnejo iskati informacije po spletu. Spoznane, da mlajši uporabniki iščejo informacije zgolj po spletu in jih pogosto najdejo po naključju (Rowlands idr., 2008), pa pred knjižničarje postavlja nove izzive. Pri mladih uporabnikih bi bilo treba stalno izboljševati njihovo informacijsko pismenost, v smislu razvijanja iskalnih strategij in veščin vrednotenja pridobljenih virov. Usmeriti pa bi jih bilo treba tudi v tiskane vire in hkrati graditi spoznanje o vlogi in pomenu knjižnic. Prav njim je treba predstaviti personaliziran pristop, saj so kot »Google generacija« precej individualistično usmerjeni (Shenton, 2007).

Moški so pripravljeni porabiti več časa za iskanje informacij kot ženske. Tudi za ustrezen elektronski vir so pripravljeni porabiti več časa in preiskati več različnih strani zadetkov, s čimer se strinjajo Lorigo idr. (2006). Strinjajo se tudi z ugotovitvijo, da so ženske pri raziskovanju pogosteje pripravljene obiskati tudi več kot eno knjižnico. Ženske so pri vprašanjih, ki se nanašajo na čas, potreben za iskanje informacij, čas, potreben za preiskovanje elektronskih virov, in obisk več knjižnic odgovarjale precej različno. Ta spoznanja kažejo na potrebo, da morajo knjižničarji različno obravnavati moške in ženske. Morda bi moške v večji meri usmerjali v tiskane vire, pri ženskah pa razvijali veščine uporabe tehnologije. Prav tako bi bilo oboje smiselno seznaniti s strategijami vrednotenja virov, saj je ta kompetenca predvsem za spletne vire zelo pomembna. Verjetno pa lahko pričakujemo večje sodelovanje žensk, kot potrjujejo spoznanja v nadaljevanju.

Ženske statistično potrjeno pogosteje iščejo informacije v sodelovanju, pri tem pa – v nasprotju z moškimi – tudi veliko pogosteje za pomoč prosijo knjižničarja. Ženske so si bile pri odgovarjanju enotnejše, medtem ko so bili odgovori moških bolj razpršeni. Večja pripravljenost na sodelovanje in zanašanje na pomoč informacijskega strokovnjaka pri ženskah se je pokazala tudi v številnih drugih raziskavah. Potrdile so ju raziskave Dubijeve in Rutscheve (1998 cv: Maghferat in Stock, 2010), Xieja, Baoja in Moraisa (2006) ter Steinerove in Šušola (2007). Kot razlog za to navajajo nižjo stopnjo samozavesti, prepričanja vase in samostojnosti pri ženskah. Zato bi bilo smiselno, da knjižničarji ženske uporabnice postopoma uvajajo v rabo tehnologije pri iskanju informacij. Pri tem je posebno pozornost treba nameniti mlajšim uporabnicam, ki imajo težave pri uporabi tehnologije v te namene (Agosto, 2011).

Oboji bolj zaupajo tiskanim informacijskim virom oziroma elektronskim različicam virov, ki so običajno v tiskani obliki (enciklopedija in revije), kot pa izvirno elektronskemu gradivu. Ta podatek je, glede na prevladujočo starostno skupino 21–40 let, presenetljiv. Julien in Barker (2009) sta prišla do popolnoma drugačnih spoznanj, saj so mlajši uporabniki preferirali predvsem spletne vire, ker so lažje dostopni in bolj prilagodljivi. Enciklopedije in revije so uporabniki naše raziskave ocenili kot najbolj zanesljiva vira. Moški izbrane elektronske vire uporabljajo pogostejše kot ženske, pri čemer je treba upoštevati tudi mesto, kjer so našli povezavo na anketo (npr. za vse tiste, ki so na povezavo kliknili na družbnem omrežju Facebook, lahko sklepamo, da ga tudi uporabljajo). Do virov so tudi bolj zaupljivi. Veliko stopnjo zaupljivosti najdemo predvsem pri mlajših uporabnikih, saj virov ponavadi ne vrednotijo (Rowlands idr., 2008). Zanimivo je, da je določeno število moških ocenilo čisto vsakega izmed spletnih virov za zelo zanesljivega, tudi v primerih, ko se ženske za to oceno niso odločile (npr. Facebook, Instagram in Tumblr). Za najbolj zanesljiv vir so oboji ocenili Wikipedijo, za najmanj zanesljive pa so moški izbrali Instagram in Pinterest, ženske pa Tumblr. Splošno gledano so oboji za najmanj zanesljivo ocenili družbeno omrežje Instagram. Najbolj uporabljana vira med naštetimi sta Wikipedija in Facebook. Moški najmanj uporabljajo Pinterest, ženske pa Twitter. Statistično pomembne razlike se kažejo pri ocenah zanesljivosti Instagrama, Tumblrja in Twitterja. Pri tem je pomembno omeniti tudi, da je za moške bolj pomembna preverljivost vira, kar sta ugotovila tudi Maghferat in Stock (2010), poleg tega je za moške značilno, da so za vir večkrat pripravljeni plačati ter da se jim zdi slikovni prikaz informacij pomembnejši od besedilnega.

Med evalvacijo procesa iskanja in poizvedovanja informacij pri moških in ženskah obstaja razlika. Odgovori kažejo, da moški ob začetku iskanja informacij zares pogostejše občutijo zadovoljstvo (največ moških včasih občuti zadovoljstvo, največ žensk pa redko) in da se pri tem ocenjujejo za boljše iskalce informacij kot ženske. Enako so se ocenili tudi moški v raziskavah, ki so jih opravili Dubijeva in Rutscheva (1989 cv: Maghferat in Stock, 2010) ter Xie, Bao in Morais (2006). V splošnem so oboji ocenili, da se med informacijami znajdejo.

Glede na izračune t-testov, ki so bili opravljeni, lahko potrdimo tudi ugotovitev Steinerove in Šušola (2007), da se razlike med spoloma v sodobnih časih vse bolj zmanjšujejo, a jih kljub vsemu ne gre zanemariti, tudi zaradi spoznanja, da imajo ženske večji strah pred tehnologijo, kot med drugim navajata Dubijeva in Rutscheva (1998 cv: Maghferat in Stock, 2010).

6 Zaključek

V raziskavi so bile proučevane tri vsebinsko-časovne etape informacijskega vedenja pri moških in ženskah; to so bile priprava na iskanje informacij (čas pred začetkom dejanskega iskanja informacij), vedenje med samim iskanjem informacij (čas dejanskega iskanja) in evalvacijski postopki (čas po končanem iskanju).

Odgovori so pokazali, da tako moški kot ženske v času pred začetkom dejanskega iskanja ne načrtujejo samega iskanja informacij, čeprav gre trend pri moških bolj v smeri načrtovanja kot pri ženskah. Oboji tudi najpogosteje za začetni informacijski vir izberejo svetovni splet. Ženske pogosteje izberejo knjižnični katalog, iz česar lahko sklepamo, da tudi pogosteje iščejo informacije v knjižnici; opozoriti pa je treba na morebiten pojav zaželenih odgovorov, saj so pri ženskah ti pogostejši.

V času dejanskega iskanja informacij moški dlje časa vztrajajo pri določenem informacijskem viru. Ženske pogosteje iščejo informacije sodelovalno kot moški in se zaneajo na pomoč knjižničarja, oboji pa še vedno bolj zaupajo tiskanim informacijskim virom kot elektronskim. Pri tem se je med drugim pokazalo, da so moški večji uporabniki elektronskih virov kot ženske in da jim tudi bolj zaupajo. Knjižnice bi lahko to spoznanje odlično uporabile za svojo promocijo. Splošno znano je, da moški manj obiskujejo knjižnice kot ženske in menimo, da bi lahko knjižnice to spremenile z višjo stopnjo aktivnosti in prisotnosti na različnih družbenih omrežjih. Iz teh ugotovitev bi se dalo izpeljati še nekaj drugih, za knjižnice koristnih raziskav, na primer, ali ženske ob uporabi tehnologije občutijo večji strah in ali so moški do najdenih informacij preveč zaupljivi, ter dognanja potem tudi ustrezno aplicirati v knjižničarsko prakso.

Rezultati evalvacije pri iskanju informacij so pokazali, da moški ob začetku iskanja informacij pogosteje občutijo zadovoljstvo kot ženske in se pri tem tudi ocenjujejo za boljše iskalce informacij.

Generalno gledano se v odgovorih potrdi veliko stereotipnih značilnosti posameznega spola – na primer, moški so veliko bolj vešč v tehnologiji in jo tudi raje uporabljajo, ženske pa so bolj pripravljene vprašati za pomoč in knjižnice pogosteje obiskujejo.

Odgovori moških so bili v večini primerov precej homogeni, medtem ko so ženske v večini primerov odgovarjale bolj razpršeno in so izbirale različne odgovore. To za knjižničarje pomeni, da je za njihove dejanske uporabnice treba izvajati več različnih storitev, potencialnim pa ponuditi več različnih in raznovrstnih možnosti, ki bi jih pritegnile k uporabi knjižnice. Te aktivnosti niso nujno vezane

na knjižničarski svet, saj je v Sloveniji že zelo dobro sprejeta praksa splošnih knjižnic, da prirejajo različne dogodke, kot so razstave, delavnice, predstavitve knjižnih novosti, pogovore z znanimi osebnostmi in podobno, ki so običajno dobro obiskani. Moški dajejo velik poudarek tehnologiji, kar je tisto, na kar bi se morali knjižničarji tudi najbolj osredotočiti, če želijo privabiti potencialne uporabnike. Dobrodošli bi bili na primer tečaji uporabe različnih podatkovnih baz in informacijskih servisov (na primer tečaj uporabe *Mrežnika*), tečaji v zvezi s fotografijo in njeno montažo (na primer fotografski tečaj, tečaj uporabe programa *Adobe Photoshop*) ter filmski tečaji (snemanje z digitalno kamero, videomontaža s programom *Sony Vegas* ...). Izsledke raziskave bi se dalo aplicirati tudi pri posodabljanju (ali pri ustvarjanju novih) informacijskih sistemov z namenom približati jih knjižničnim uporabnikom.

Tema razlik med spoloma je za knjižničarje zelo pomembna, saj morajo zaradi njih prilagajati svoje storitve značilnostim uporabnikov, hkrati pa zastavlja še veliko odprtih ter zanimivih in uporabnih vprašanj. Nadaljnje raziskave bi bilo treba še nadgraditi. Raziskavo bi bilo najbolje opraviti ob drugem času, morda med šolskim letom, ko uporabniki uporabljajo knjižnice v različne namene; julija jih namreč najpogosteje obiskujejo zaradi lahkotnega poletnega branja. Povečati bi bilo treba vzorec uporabnikov, starejših od 61 let, in tistih z višjo izobrazbo (specializacijo ali magisterijem znanosti). Odgovori mlajših uporabnikov namreč bistveno vplivajo na vprašanja v povezavi z uporabo spleta in tehnologije. Ob tem bi se lahko raziskalo tudi korelacijo med značilnostmi spola v informacijskem vedenju in drugimi spremenljivkami, denimo starostjo (npr. Ali starejše ženske iščejo informacije drugače kot mlajše?), izobrazbo (npr. Ali višje izobraženi moški informacije iščejo drugače kot nižje izobraženi?) ali smerjo študija v splošnem (npr. Ali uporabljajo ženske in moški, ki študirajo družboslovje, drugačne informacijske vire kot tisti, ki študirajo naravoslovje?). Tu bi še omenili, da že pri tej raziskavi lahko ocenimo stopnjo vpliva drugih spremenljivk na razlike med spoloma – v tej raziskavi na primer ni bil opažen pomemben vpliv značilnosti vira. Z zornega kota starostne skupine, ki je bila v anketi najštevilčnejša (od 21. do 40. leta), je bila tudi stopnja neuporabe raziskovanih elektronskih virov, predvsem družbenih omrežij, presenetljivo visoka. Tu se samo ponuja zanimivo raziskovalno vprašanje, ali gre morda za upad rabe družbenih omrežij, jih morda ne vidijo kot relevanten vir informacij ali pa gre vzrok pripisati čemu drugemu.

Navedeni viri

Agosto, D. E. (2011). Young adults' information behavior: what we know so far and where we need to go from here. *Journal of research on libraries and young adults*, 2(1).

Dervin, B. (1983). An overview of the sense making research: concepts, methods and results to date. V *International communications association annual meeting*. Washington, DC: International Communication Association. Pridobljeno 31. 8. 2016 s spletne strani: <http://faculty.washington.edu/wpratt/MEBI598/Methods/An%20Overview%20of%20Sense-Making%20Research%201983a.htm>

Dervin, B. (1992). From the mind's eye of the user: the sense making qualitative-quantitative methodology. V J. D. Glazier in R. R. Powell (ur.), *Qualitative research in information management* (str. 61–84). Englewood, Colorado: Libraries unlimited.

Ellis, D. (1989). A behavioural approach to information retrieval system design. *Journal of documentation*, 45(3), 171–212.

Ellis, D., Cox, D. in Hall, K. (1993). A comparison of the information seeking patterns of researchers in the physical and social sciences. *Journal of documentation*, 49(4), 356–369.

Jansen, B. J. in Solomon, L. (2010). Gender demographic targeting in sponsored search. V *Proceedings of the 28th International conference on human factors in computing systems (CHI)* (str. 831–840). New York: ACM. Pridobljeno 31. 8. 2015 s spletne strani: <http://dmrus-sell.net/CHI2010/docs/p831.pdf>

Julien, H. in Barker, S. (2009). How high-school students find and evaluate scientific information: a basis for information literacy skills development. *Library and information science research*, 31(1), 12–17. doi: 10.1016/j.lisr.2008.10.008

Kuhlthau, C. (1991). Inside the search process: information seeking from the user's perspective. *Journal of the American Society for Information Science*, 42(5), 361–371.

Laroche, M., Saad, G., Cleveland, M. in Browne, E. (2000). Gender differences in information search strategies for a Christmas gift. *Journal of consumer marketing*, 17(6), 500–522. doi: 10.1108/07363760010349920

Lorigo, L., Pan, B., Hembrooke, H., Joachims, T., Granka, L. in Gay, G. (2006). The influence of task and gender on search and evaluation behavior using Google. *Information processing and management*, 42(4), 1123–1131. doi: 10.1016/j.ipm.2005.10.001

Magherat, P. in Stock, W. G. (2010). Gender-specific information search behaviour. *Webology*, 7(2), paper 80. Pridobljeno 31. 8. 2015 s spletne strani: <http://www.webology.org/2010/v7n2/a80.html>

Rowlands, I., Nicholas, D., Williams, P., Huntington, P., Fieldhouse, M., Gunter, B., ... Tenopir, C. (2008). The Google generation: the information behaviour of the researcher of the future. *Aslib proceedings*, 60(4), 290–310. doi: 10.1108/00012530810887953

Schmidt, S. in Stock, W. G. (2009). Collective indexing of emotions in images: a study in emotional information retrieval. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(5), 863–876.

Shenton, A. K. (2007). The paradoxical world of young people's information behaviour. *School libraries worldwide*, 13(2), 1–17.

Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013–2020: stanje in okolja slovenskih splošnih knjižnic v letu 2012. (2012). Grosuplje: Združenje splošnih knjižnic. Pridobljeno 31. 8. 2016 s spletne strani: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dokumenti/Strategija-koncno.pdf>

Steinerová, J. in Šušol, J. (2007). Users' information behaviour – a gender perspective. *Information research*, 12(3), paper 13. Pridobljeno 31. 8. 2015 s spletne strani: <http://www.informationr.net/ir/12-3/paper320.html>

Vilar, P. (2005). Informacijsko vedenje: modeli in koncepti. *Knjižnica*, 49(1–2), 77–104.

Wilson, T. D. (1981). On user studies and information needs. *Journal of documentation*, 37(1), 3–15.

Wilson, T. D. (1997). Information behavior: an interdisciplinary perspective. *Information processing and management*, 33(4), 551–572. doi: 10.1016/S0306-4573(97)00028-9

Wilson, T. D. (1999). Models in information behaviour research. *Journal of documentation*, 55(3), 249–270.

Xie, H., Bao, J. in Morais, D. B. (2006). Exploring gender differences in information search among domestic visitors to Yellow Mountain and Guilin, PRC. V *Proceedings of the 2006 Northeastern Recreation Research Symposium, April 9-11 2006* (str. 120–125). New York: Bolton Landing. Pridobljeno 31. 8. 2015 s spletne strani: http://www.nrs.fs.fed.us/pubs/gtr/gtr_nrs-p-14/16-xie-p-14.pdf

Dejan Kalabič

Cesta v Pečale 30, 1231 Ljubljana - Črnuče
e-pošta: dejankalabic@gmail.com

dr. Vlasta Zabukovec

Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta,
Univerza v Ljubljani, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: vlasta.zabukovec@ff.uni-lj.si

Priloga 1

Prosimo, če si vzamete nekaj minut in s klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete.

XSPOL – Spol:

- ☐ Moški
- ☐ Ženski

XSTAR2a4 – V katero starostno skupino spadate?

- ☐ do 20 let
- ☐ 21–40 let
- ☐ 41–60 let
- ☐ 61 let ali več

XIZOBR – Označite vašo dokončano stopnjo izobrazbe:

- ☐ Končana osnovna šola
- ☐ Končana poklicna ali štiriletna srednja šola
- ☐ Končana univerzitetna izobrazba
- ☐ Specializacija ali magisterij znanosti
- ☐ Doktorat

IF (1) XIZOBR = [3, 4, 5] (Končana univerzitetna izobrazba)

Q1 – Označite smer študija:

- ☐ Družboslovje
- ☐ Naravoslovje/znanost/medicina
- ☐ Tehnični študij

Q2 – Za iskanje informacij (za delo, za študij, osebne interese) sem pripravljen porabiti toliko časa, kot je potrebno (tudi več ur).

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q3 – Pri iskanju informacij sem pripravljen obiskati tudi več kot eno knjižnico.

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q4 – Za iskanje ustreznega elektronskega vira sem pripravljen porabiti tudi več kot eno uro.

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q5 – Za iskanje ustreznega elektronskega vira sem pripravljen preiskati tudi več različnih strani zadetkov, ne zgolj prve.

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q6 – Za relevantno informacijo sem pripravljen iskati tudi po plačljivih virih, tako tiskanih kot tudi elektronskih.

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q7 – Preden začnem iskati informacije, si pripravim načrt, kako se bom iskanja lotil.

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q8 – Pri informacijah, ki jih najdem, se mi zdi slikovni prikaz pomembnejši od besedilnega.

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q9 – Bolj zaupam preverjenim virom kot nepreverjenim.

- ☐ Skoraj nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Včasih
- ☐ Pogosto
- ☐ Skoraj vedno

Q10 – Označite, kako ocenjujete spletne vire glede na zanesljivost pri pridobivanju informacij.

	Nezanesljiv	Zanesljiv	Zelo zanesljiv	Ne uporabljam
Facebook	☐	☐	☐	☐
Instagram	☐	☐	☐	☐
LinkedIn	☐	☐	☐	☐
Pinterest	☐	☐	☐	☐
Tumblr	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐
Wikipedija	☐	☐	☐	☐
Spletne strani revij	☐	☐	☐	☐

Q11 – Pri iskanju informacij poiščem pomoč knjižničarja.

- ☐ Skoraj nikoli
☐ Redko
☐ Včasih
☐ Pogosto
☐ Skoraj vedno

Q12 – Informacij običajno pričnem iskati:

	Skoraj nikoli	Redko	Včasih	Pogosto	Skoraj vedno
Po spletu	☐	☐	☐	☐	☐
V knjižničnem katalogu	☐	☐	☐	☐	☐
V referenčnem gradivu (slovarji, enciklopedije ...)	☐	☐	☐	☐	☐

Q13 – Informacije raje iščem v sodelovanju kot samostojno.

- ☐ Skoraj nikoli
☐ Redko
☐ Včasih
☐ Pogosto
☐ Skoraj vedno

Q14 – Ko začnem iskati informacije, občutim zadovoljstvo.

- ☐ Skoraj nikoli
☐ Redko
☐ Včasih
☐ Pogosto
☐ Skoraj vedno

Q15 – Kako bi ocenili samega sebe v procesu iskanja informacij?

- ☐ Med informacijami se sploh ne najdem
☐ Med informacijami se ne najdem
☐ Med informacijami se najdem
☐ Med informacijami se zelo dobro najdem